

עין משפט
גזר מצוה

א א מיי פ"ב מהלכות מירות הלכה ד':

ב ב מיי פ"ד מהל' נדרים הלכה ט סמג לאון רמב טוש"ע י"ד סי' רכט סעיף ג':

ג ג מיי פ"ב מהלכות מירות הלכה ד':

ד ד מיי פ"ג מהל' נדרים הל' יא יז סמג לאון רמב טוש"ע י"ד סימן רלז סעיף גג':

ה ה מיי שס טוש"ע שט סעיף גג':

ו ו ז מיי שס הל' יג יד טוש"ע שס סעיף נד':

ז ז מיי פ"ב מהל' מירות הלכה ד':

ח ט מיי פ"ב מהל' שנועות הלכה יז:

מוסף רש"י

כולם נזירים. דלמי מיר כמותן משמע (ואם"ה בשמו, ע"ש שחורוק), הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני. שנים מירין ואליו יכול להפך לה. דמיון דלמר ואני, גלי אדעתיה דנחמל ליה במח' דקא מדרה איהו והשתא מייס' לה (דקטנו כח): כלומר ואני אהיה נמי כמותין. מין דלמר הכי מיט יכול להפך מירות אשמו (נדרים ע.).

פ'י הרא"ש

זא"ז: ה"ג הא למה לי השתא חמירתא אמר קילתא לא כ"ש. ולא גרי חמירתא אמר רב וה"פ אמאי היא הכחשה. הך דקאמר ג' יד' לא מבחיש כלל הא דקאמר א' ובי' דמירא אמר(ה) הא למה לי להזכיר א' ובי' מה שאמר חבירו בזה אני מודה לו חמירתא שאני מוסיף ומחמיר עליו זה אומר קילתא שאמר חבירו לא כ"ש שהם אומרים בכלל דברי ומה לי להזכירם דבכלל דברי ישנו ודבריו: במערבא אמרין אין הכחשה במונה באחפת' דמי בר חמא:

סליק פירקא

פ"ח מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ושמע חבירו ואמר ואני כולם נזירים הותר הא' ע"י חכם כולם מותרים שכולן תלוין בו: והוא שתפסו בתוך כדי דיבור דהיינו שלום עליך ובי כדמפ' כדי שאלת תלמיד שהם ג' תיבות. הילכך ג' מתפסה בראשון אבל ד' לא שכבר הפסיקו בג' ואני והוי יותר מכדי דיבור: א"ל הו לא שבקת רווחא לתלמידא שאם פגע בו רבו ונתן לו שלום לא יוכל להתפס באותו שנדר לפניו. הלכך גרי' דגם הד' יכול להתפס דהמחובר לתוך כדי דיבור בתוך כדי דיבור דמי:

כ:

אלא אחד אומר אחת ושמים ואחד אומר שלש וארבע וחמש ואינם מכחישים בפירוש זה את זה וקמ"ל רצ דכיון דכל חד וחד נחמ למניינא שזה אינו אומר שמים צבת אחת אלא אומר אחת ושמים זה ג' וארבע וה' ולא אחת ושמים כאילו אמר לא אחת ושמים נדר אלא של שלש וארבע וה' וזה שאמר אחת ושמים כאילו אומר ולא נדר שלש וארבע וחמש:

ה"ג תו כ"ה השתא י"ל חמירתא אמר קי"תא לא כ"ש ולא גרסינן

אמר רב וה"פ דפריך [אמאי] קאמר דהוי הכחשה משום דאמרינן כיון דזה [אמר] שלש ארבע חמש ולא אמר גם אחת ושמים הוי כאילו אומר בפירוש ולא אחת ושמים נזר אמאי נימא דלא הוי הכחשה ומה שלא הזכיר אחת ושמים דמה לו להזכיר חמירתא? דהיינו שלש וארבע וחמש אמר קילתא לא אמר הא מנינו למימר דלחת ושמים בכלל דבריו ומוסיף הוא על האחד אלא ודאי לא הוי הכחשה:

אמרי במערבא אין הכחשה במונה. דודאי כי אמר

איך שלש וארבע וחמש לא מיעט שלש אמר הנודר אחת ושמים וצירושלמי דסנהדרין משמע דמונה הוי הכחשה אפילו טפי א| כאילו אמר [לא] אחת ושמים [אלא] שלש וארבע^א דקאמר הם אמר רב ממלוקת

בכלל אבל צפרט לכ"ע נחלקה עדותן ואין כאן מירות ורבי יוחנן אומר צפרט נחלקו אבל בכלל לכ"ע יש בכלל חמש שמים:

הדרן עלך מי שאמר

בי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני. כלומר שנים שמעו לראשון שקבל מירות והאחד אומר ואני וכן השני אומר ואני כולם נזירים: הותר הראשון. אם הראשון צא לחכם והתיר לו נדרו גם האחרונים הותרו לפי שאמרו ואני כמוהו ומלו נדריהם צנדרו: הותר האחרון. ע"י חכם הוא מותר וכולן אסורים אם לא יתירו גם הם נדריהם ע"י חכם אבל צלא התרה לא שלא תלו נדריהם צנדר האחרון: **פי** בפיו שערי בשערו ה"ז נזיר. צגמרא מפרש: הרי"י תלה כלל נדרו צנדרה אלא אדרבה היא אמרה ואני נזירה כמון אחר שהוא כצר נדר צנזיר: הרי"י נזירה ואני ושמע בעלה ואמר ואני אינו יביר להפך. צגמרא צעי לאכזוי מינה דצעל מיעקר קא עקר נדר אשתו מעיקרו ולכך אינו יכול להפך שאם מופר לה א"כ יצבטל גם את שלו שנדרו תלוי צנדרה וכדמתן לעיל הותר הראשון הותרו כולן צצאו מחמתיה דראשון ואינו רשאי לגרום דצר להיות נדרו מצוטל כדכתיב לא יחל דצרו ודרשנין הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו ודחי צגמרא דלעולם מיגז גיז מהפרה ואילך מהשתא ב| אצב"י כי נמי מיפר את שלה גאושלו קיים מ"מ חל נדרה עד עתה ומזירותיה אינו יכול להפך דכיון דאמר ואני קיים לה נדרה: הרי"י נזיר ואת. כלומר וכי גם את רוצה ליודר צנזיר: ואמרה אמן. פי' קצלה עליה מירות: מיפר את שלה ושלו קיים. דלא תלה נדרו צנדרה אבל אם לא אמרה אמן היא מותרת שאינו יכול להדירה צע"כ ודאי מה דאמר לה ואת לא הוי קיום שאין הנדר חל עליה אלא כשאמרה אמן ועדיין אינו יודע אם תקבולו אם לאו ולכך לא הוי קיום: הרי"י נזירה ואתה. הכי גרס ר"ת ושמע צעלה ואמר אמן אינו יכול להפך אי מיעקר [קא עקר] ניחא משום דא"כ יצבטל מזירותו ואי מיגז גיז משום דהוי קיום כי אמר אמן כמו ואני דלעיל: (שייך לקמן דף כג ע"ה) הרי"י זו סופגת את הארבעים. צגמ' (דף כא:). מסיק של אהפר לה צעלה ופשיטא הוא ומשום דקא דקא צעי למימני סיפא ואינה סופגת וכו' דהוי חידושא אע"ג דנמכוונה לאיסורא כיון דעלה צידה היתר אינה סופגת תנא נמי ירשא וסופגת: **רב**י יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מבט מרדות. מדרבנן שנמכוונה לאיסורא צמזיד וצפ' צתרא דמכות (דף צג). מכות^א ארבעים מן התורה אבל מכת מרדות צלי מנין אלא מכין עד שתצא נפשו או עד שמקבל עליו. ומספקא לרבי דהכא דלוקה על עצרה דשמא דוקא מ' ותו לא דדוקא כשאין רוצה לקיים אותה המנוה מכין אותו צלי מספר אבל הכא שכצר עצרה למה תלקה יותר מדאורייתא אם לא הפך: הג"ה גמ' **יתיר**ב ר"ש בן אקיש קמיה דר' יהודה נשיאה וייתיב וקאמר והוא שהתפאים בולם בתוך כדי דיבור. כדמפרש והולך כדי שאילת שלום תלמיד לרצ דהיינו שלום עליך רבי ג' תיבות ה"נ יכולין שלשה אנשים להתפס עזמן צראשון שנדר צנזיר שכל אחד אמר ואני הם שלש תיבות דאפילו האחרון תוך כדי דיבור מן הראשון אבל הרציעי אינו יכול להתפס עזמנו צראשון אפילו אמר ואני שכצר שהו כדי דיבור מן הראשון ולכך לא חייל מירות ארציעי: **אמר** י"ה תו לא שבקת רווחא אלתלמידא. כלומר תלמיד שממע לאחד שנדר צנזיר וצקס לומר ואני וצתוך כך עובר רצו לפניו והוא חייב להקדים לו שלום ולומר שלום עליך רבי [והם שלש תיבות] שוב לא יועיל להתפס צנזיר אם יאמר ואני שכצר שהה כדי דיבור ואין זו סבבא אלא ודאי גם הרציעי נתפס והאיל ולא שהה כלל לאחר כדי צבור אלא לאלתר אחר כדי צבור אמר ואני אבל החמישי ודאי אינו נתפס ששהה קצת אחר כדי דיבור:

מי שאמר פרק שלישי נזיר

הא ל"ל. למיהדר ולמימני: השפא י"ל חמירתא אחר רב. היכא דהוו צ' כתי עדים ואחת אומרת אחת שמים ושניה אומרת ג' ד' ה' שמעינן ליה לרב נחלקה עדותן צקילתא דלא הוו אלא חד וחד לא אמר דנחלקה עדותן פשיטא דודאי אחר. והיכא שמעינן ליה לרב דאמר

הכי צמס' סנהדרין ירושלמית (פ"ה ה"ב) דקתני התם להך מתני' דהכא וכתביא תמן הכי מינין תמן מי שהיו שמי כתי עדים מעידים אותו אלו מעידים שזר שמים ואלו מעידים שזר חמש צ"ש אומרים נחלקה עדותן ואין כאן אומירות כלל וצ"ה אומרים יש בכלל חמש צ' שיהא נזיר שמים ואמר רב צכלל נחלקו אבל צפרט דצרי הכל נחלקה העדות ור' יוחנן אומר צפרט נחלקו אבל צכלל יש צכלל חמש שמים צ"הא נזיר שמים פרט כגון שהאחת אומרת אחת שמים והשניה אומרת ג' ד' ה' כלל שהאחת אומרת שמים והשניה אומרת ג| ה': **אמרי במערבא אין הכחשה צמונה.** שאם אחד אומר אחת שמים ואחד אומר שלש ארבע חמש אין זו הכחשה ויש צכלל חמש שמים ויהא נזיר שמים:

הדרן עלך מי שאמר

בי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו'. וכן חבירו אחר ואני: הוסר ^א ראשון. שנשאל על מזירותו הותרו כולן שכולן תלו מזירותן צראשון: **גב'** יסיב ר"ל קמיה דר' יהודה נשיאה ויסיב וקאמר. כי תנן צמנמי' וכולן מזירים כגון שהתפיסו כולן צתוך כדי צבור של ראשון צצכדי שאילת תלמיד לרצ דאית ציה שלש תיבות שלום עליך רבי התפיסו כולן ומתניתין דקתני ואני ואני דלא תני אלא תרין דוקא קתני דכי שקלת לחדא חיצה מקמא דאמר הריני נזיר ומצרפת ליה להך דאמרי ואני ואני ^א שכולן שלשה נדרו צתוך כדי שאילת שלום תלמיד לרצ דהוויין נמי שלשה תיבות: **סוב** לא צצקס רווחא לתלמידא. דלימא ליה אלא הנך תלת מיילי. ולאו משום דאית ליה לרבי יהודה נשיאה דלימא ליה טפי אלא מילתא צעלמא קמ"ל ^א ^ד ומסייע ליה לרש לקיס: תניא

דלא תנא **הרי"י** נזירה ואני ושמע בעלה ואמר ואני אינו יביר להפך. צגמרא צעי לאכזוי מינה דצעל מיעקר קא עקר נדר אשתו מעיקרו ולכך אינו יכול להפך שאם מופר לה א"כ יצבטל גם את שלו שנדרו תלוי צנדרה וכדמתן לעיל הותר הראשון הותרו כולן צצאו מחמתיה דראשון ואינו רשאי לגרום דצר להיות נדרו מצוטל כדכתיב לא יחל דצרו ודרשנין הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו ודחי צגמרא דלעולם מיגז גיז מהפרה ואילך מהשתא ב| אצב"י כי נמי מיפר את שלה גאושלו קיים מ"מ חל נדרה עד עתה ומזירותיה אינו יכול להפך דכיון דאמר ואני קיים לה נדרה: הרי"י נזיר ואת. כלומר וכי גם את רוצה ליודר צנזיר: ואמרה אמן. פי' קצלה עליה מירות: מיפר את שלה ושלו קיים. דלא תלה נדרו צנדרה אבל אם לא אמרה אמן היא מותרת שאינו יכול להדירה צע"כ ודאי מה דאמר לה ואת לא הוי קיום שאין הנדר חל עליה אלא כשאמרה אמן ועדיין אינו יודע אם תקבולו אם לאו ולכך לא הוי קיום: הרי"י נזירה ואתה. הכי גרס ר"ת ושמע צעלה ואמר אמן אינו יכול להפך אי מיעקר [קא עקר] ניחא משום דא"כ יצבטל מזירותו ואי מיגז גיז משום דהוי קיום כי אמר אמן כמו ואני דלעיל: (שייך לקמן דף כג ע"ה) הרי"י זו סופגת את הארבעים. צגמ' (דף כא:). מסיק של אהפר לה צעלה ופשיטא הוא ומשום דקא דקא צעי למימני סיפא ואינה סופגת וכו' דהוי חידושא אע"ג דנמכוונה לאיסורא כיון דעלה צידה היתר אינה סופגת תנא נמי ירשא וסופגת: **רב**י יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מבט מרדות. מדרבנן שנמכוונה לאיסורא צמזיד וצפ' צתרא דמכות (דף צג). מכות^א ארבעים מן התורה אבל מכת מרדות צלי מנין אלא מכין עד שתצא נפשו או עד שמקבל עליו. ומספקא לרבי דהכא דלוקה על עצרה דשמא דוקא מ' ותו לא דדוקא כשאין רוצה לקיים אותה המנוה מכין אותו צלי מספר אבל הכא שכצר עצרה למה תלקה יותר מדאורייתא אם לא הפך: הג"ה גמ' **יתיר**ב ר"ש בן אקיש קמיה דר' יהודה נשיאה וייתיב וקאמר והוא שהתפאים בולם בתוך כדי דיבור. כדמפרש והולך כדי שאילת שלום תלמיד לרצ דהיינו שלום עליך רבי ג' תיבות ה"נ יכולין שלשה אנשים להתפס עזמן צראשון שנדר צנזיר שכל אחד אמר ואני הם שלש תיבות דאפילו האחרון תוך כדי דיבור מן הראשון אבל הרציעי אינו יכול להתפס עזמנו צראשון אפילו אמר ואני שכצר שהו כדי דיבור מן הראשון ולכך לא חייל מירות ארציעי: **אמר** י"ה תו לא שבקת רווחא אלתלמידא. כלומר תלמיד שממע לאחד שנדר צנזיר וצקס לומר ואני וצתוך כך עובר רצו לפניו והוא חייב להקדים לו שלום ולומר שלום עליך רבי [והם שלש תיבות] שוב לא יועיל להתפס צנזיר אם יאמר ואני שכצר שהה כדי דיבור ואין זו סבבא אלא ודאי גם הרציעי נתפס והאיל ולא שהה כלל לאחר כדי צבור אלא לאלתר אחר כדי צבור אמר ואני אבל החמישי ודאי אינו נתפס ששהה קצת אחר כדי דיבור:

תניא

מסורת הש"ס

א| [לקמן כא:] נדרים ע.,

ב| [צ"ק עג: מכות ו.

שנועות לצ.],

נוסחת הריב"ן

א|ן עדות כלל: צ| ויהא:

ג| אומרת ג' ד' ה' ד| צכיי

כתיב כלן צוה"ל ע"א כדי

שאילת תלמיד לרצ צ' תיבות

צבצר וכנצגן קתני מתניתין

ואני ואני צ' פעמים צבצר ולא

הוא דאיעני ליה למימר כדי

שאילת רב לתלמיד דרצ

קאמר לתלמידו שלום עליך

צבצר אלא משום דצרייתא

מיירי לקמן כדי שאילת

תלמיד לרצ נקט איהו נמי כדי

שאילת תלמיד לרצ ולעולם

שאילת תלמיד לרצ שלום

עליך תו לא צצקת צרוחא

לתלמידא כלומר וכי אין לו

לתלמיד לומר לרצ אלא צ'

תיבות צבצר והלא י"ל ג'

שלום עליך רבי וכיון שאן ג'

תיבות יכולין להתפס כנגדן

ג' מזרים ומתני' דקתני ואני

ואני הכי נמי דקסבר ג' ואני

כנגד ג' תיבות אלא דלא צמי

למתשב ולחול הקי"ד ואח"כ

מח"ד מסייע ליה לר"ל תנ"ה

כו:

הגהות הב"ב

רנשבורג

א| תוס' ד"ה מי שאמר

צמערצא וכו' דמונה הוי

הכחשה אפילו טפי כאילו

אמר לא אחת ושמים אלא

שלש וארבע. מן תיבת

כאילו עד וארבע נמחק.

ווי"צ מאילו אמר אחד

שמים ואחד שלש או ארבע

פל"ל א"מ: ב| ד"ה הריני

נזירה וכו' מהפכה ואילך

מהשתא אצל. תלת אבל

נמחק. ווי"צ א"כ: ג| בא"ד

כי נמי מיפר את שלה שלו

קיים דמ"מ פל"ל:

הגהות התוספות

1. ל"ל השתא י"ל חמירתא

דהיינו כו'. 2. צס"א שלש

וארבע וחמש. 3. תיבות

מהשתא אצל נמחק, ול"ל

דהשתא. 4. ל"ל מפרש

מכות כו'.

^[1] נחמל ליה במח' דקא מדרה איהו והשתא מייס' לה (דקטנו כח): כלומר ואני אהיה נמי כמותין